

FİZİK ANTROPOLOJİYE GİRİŞ

DERS 3

- **Carl Linnaeus (1707–1778)**
- **Georges-Louis Leclerc de Buffon (1707-1788)**
- **Thomas Malthus (1766-1834)**
- **Georges Leopold Cuvier (1769-1832)**
- **Jean Baptiste Lamarck (1744-1829):**
- **Charles Lyell (1797-1875)**
- **Mary Anning (1799-1847)**
- **Charles Darwin (1809-1882)**
- **Gregor Johann Mendel (1822-1884)**
- **Alfred Russel Wallace (1823–1913)**

AVRUPA'DA FIZİK ANTROPOLOJİNİN GELİŞİMİ

- 1800'lerin başında Edinburg Üniversitesi Avrupa'da tıp eğitiminin önemli merkezlerinden birisiydi. Tıp Fakültesi ise fiziki antropoloji çalışmalarının ilk merkezidir.
- İlk kez, farklı alanlardan bir grup bilim insanı yaşayan ve ölmüş insanlar üzerinde ırk ve filojeni üzerine karşılaştırmalar yapmıştır.
- 1799'da Charles White
- 1809'da Charles Bell
- İnsanın kökenleri ve çeşitliliğine olan ilgi antik çağa dek uzansa da 18. yüzyıl ile daha uzmanlaşmış eserler görülmeye başlamıştır.

- Aydınlanma aynı zamanda "ırk" kavramının resmileştirildiği ve çeşitli ırksal sınıflandırma sistemlerinin önerildiği bir zamanı işaret etmektedir.
- Irk, 20. yüzyılın ortalarına kadar insan çeşitliliğinin tipolojik tanımlanması olarak fiziki antropolojide baskın bir hale gelmiştir.
- Tüm bilimlerin temel yapı taşı olan sınıflandırma, ilk olarak insanlar için İsveçli taksonomist Linnaeus tarafından gerçekleştirilmiştir.
- İnsanlar ve insan olmayan primatlar arasındaki yakın ilişkileri belirlemiştir;
- Homo sapiens'i bu primat kategorisinin bir üyesi olarak sınıflandırmış ve birçok "ırksal" tür tespit etmiştir.

- Alman doktor ve anatomist Johann Friedrich Blumenbach (1752-1840), Linnaeus'un Amerika, Asya, Afrika ve Avrupa sınıflandırmasını takip etmiş ancak daha sonra Pasifik popülasyonlarını temsil etmek için beşinci bir tür olarak Malay'ı eklemiştir.
- Bazı bilim insanları tarafından Blumenbach "insan türleri" ve insan kraniyolojisine olan ilgisi nedeniyle fiziki antropolojinin kurucularından biri olarak tanımlanmaktadır.
- Samuel G. Morton (1799-1851) paleontoloji, jeoloji ve anatomiye birçok katkıda bulunan bir doktor ve bilim insanıdır.
- Antropolojiye yaptığı başlıca katkısı kraniyal çalışmalardır.
- Blumenbach'ın tanımladığı ırksal türlere ait 700'den fazla kafatası toplamıştır.

- Bununla birlikte Stephen Jay Gould (1996) Morton'un "İnsan Yanlış Ölçülmesi" isimli kitabını kraniyal kapasite hesaplamalarının bilinçsizce önyargılı olduğu, Morton'ın bazı ırkların diğerlerine karşı daha aşağıda olduğu inancı ve Morton'ın poligenizme olan inancı nedeniyle eleştirmiştir.
  - Poligenizm, Tanrı'nın ırkları ayrı ayrı yarattığı ve farklılıkların zeka ve yetenek açısından bir kalite hiyerarşisinin bir yansıması olduğunu savunmaktadır.
  - Monojenizm ise Tanrı tarafından tek bir insan kaynağı veya yaratılış olduğunu ileri sürmektedir.
  - Poligenizm, ırkların sabit varlıklar olduğu inancına, monogenizm ırkların değişebildiğine bağlanır. Hem poligenizm hem de monogenizm ırkçı çıkarımlar taşıyabilir, çünkü birçok monogenist Avrupa dışındaki bazı ırkların zamanla mevcut düşük durumlarına doğru bozulduklarına inanılmıştır.

- 18. yüzyılda bağımsız bir disiplin olarak fiziki antropoloji, hayvanların cinslerini tanımlamak için kullanılan ırk terimini seçmiş ve insan türlerine uygulamıştır.
- Irk, yalnızca deneysel olarak araştırılabilecek bir hipotez olmak yerine fiziki antropolojinin temel bir kavramı olarak kabul edilmiştir.
- Bu yaklaşım onlarca yıl boyunca kabul görmüş ancak 20. yüzyılın ortalarında doğruluğu sorgulanmaya başlanmıştır.
- 21. yüzyılda ırk kavramının insanın biyolojik varyasyonunu açıklama açısından yararı hala tartışmalıdır.
- ABD'de biyolojik antropologların 1975'te % 17'si, 1985'de % 41'i ve 1999'da % 69'u ırkları reddetmiştir.
- Terim her kullanıldığında, okuyucunun hangi bağlamda kullanıldığını anlayabilmesi için bir başka tanım yapılmasını önerilmiştir.

IRK

- 1900'lerin başı ve II. Dünya Savaşı arasında ilgi alanları, antropometrik ölçümler ve morfolojik gözlem yoluyla ırkların tanımlanması; karışımın davranış ve biyoloji üzerindeki etkilerinin belirlenmesi ve farklı ırk gruplarının kökenlerini ve tarihini belirlemektir.
- Irkların saf gruplar olarak tanımlanabilecek sabit varlıklar olduğu ve bazı ırkların biyoloji ve zeka açısından diğerlerinden açıkça üstün olduğu düşüncesi bu dönem için belirgindir.
- Bu fikirler, ABD'de kölelik ve Amerikan yerlileriyle temasa bağlı olarak 19. yüzyıl inançlarından kaynaklanmıştır. Franz Boas çocukların büyümesine yönelik çevresel plastisite ile ilgilenmiştir.
- Göç çalışması pek çok kişi tarafından sefalik endeksin ırk tarafından sabitlendiği ve çevre tarafından değişmediği iddiasını test etmek için tasarlanmıştır.

IRK

- Bu iddia, ABD'nin göç politikasına ilişkin kamuoyunun görüşlerini de etkilemiştir.
- Boas, Avrupa'dan gelen binlerce göçmeni ölçmüştür, sefalik indekste istatistiksel olarak anlamlı olan kuşaksal farklılıklar olduğunu bulmuştur.
  - *Sefalik indeksi, kafatasının uzunluğu ile genişliği arasındaki ilişkiyi gösteren sayısal bir ifadedir. Beyin boyutunu tanımlayan kafa uzunluğunu en uzun olduğu, önden arkaya çapının en büyük olduğu noktalardan ölçülür.*
- Ayrıca göçmenlerin çocuklarının daha uzun boylu olduğunu ve sınırlı kaynaklara sahip büyük ailelerden gelen çocukların küçük ailelerden gelenlere göre daha kısa olduğunu tespit etmiştir.
- Boas'ın dikkatle tasarlanmış büyüme ve göçmen çalışmaları ırkın esnekliğini gösterse de bu fikirlerin etkisi ancak II. Dünya Savaşı'ndan sonra hissedilmiştir.

- 19. yüzyılın ikinci yarısında, fiziki antropolojiye anatomi, kranyoloji, iskelet biyolojisi, insan kökenleri ve ırk çalışmaları hakimdir.
- Fiziki antropologların çoğu doktor veya anatomist olarak eğitim görmüştür, veriler antropometrik ve osteometrik ölçümler ile morfolojik gözlemlerle toplanmıştır.
- Evrime olan ilgi oldukça azdır, ırklar veya insan türleri sabit ve değişmez olarak görülmüş, ırk kavramlarına tipolojik yaklaşımlar uygulanmış, hipotez testinin nadiren uygulandığı bilimsel yöntemler kullanılmış ve bu dönemde çevrenin insanlar üzerindeki etkisiyle ilgili bilgi sınırlıdır.
- Brace (2005), Türlerin Kökeni ve Amerikan İç Savaşı'nın patlak vermesiyle birlikte Amerikan Antropoloji Okulu'nun "yıkıldığını" ve 19. yüzyılın geri kalanında tanınmış temsilcileri olmadığını dikkat çekmiştir.
- 1800'lerin ortalarından sonuna kadar fiziki antropoloji (Avrupa'da antropoloji), fiziki antropologların çoğunun tıp eğitimi aldığı ve fiziki antropoloji eğitiminin yapıldığı Fransa ve Almanya'da tıbbi çalışmalar aracılığıyla gelişmiştir.

- Bir bilim dalı olarak fiziki antropolojinin başlangıç noktası 1859'da Paris'te Antropoloji Derneğinin kurulması olarak kabul edilmektedir.
- En eski fiziki antropologlar ırklar arasındaki farklılıklarla ilgilenen karşılaştırmalı anatomistler, psikologlar, paleontologlardan oluşmaktaydı.
- Farklı alanlarda çalışan bilim insanları bir araya geldiğinde insanın fiziksel olarak ölçülmesi fikri ortaya çıkmıştır.
- Başlangıçta ölçüm, fiziki antropolojinin en eski ve en ayırt edici özelliğiydi.
- Bu dönemdeki bilimsel faaliyetlerin çoğu Avrupa'da, özellikle İngiltere, Fransa ve Almanya'da gerçekleşmiştir.
- Türlerin Kökeni'nin yayınlanmasıyla evrim hakkındaki fikirler, etnologlar ve fiziki antropologları değiştirmiştir.

- İngiltere
- 1843 Londra Etnoloji Derneği
- 1862 Londra Antropoloji Derneği
- Bahsi geçen ilk dernek etnologlar ve Darwinci evrimciler tarafından temsil edilmiş, ikincisi ise kraniyoloji ve ırk ilgileri, evrime direnme ve poligenist görüşler için yaygın destek görmüştür.
- Bu çatışma, İngiliz Bilim İlerleme Derneği'ne taşınmıştır ve fiziki antropolojinin 19. yüzyılın ikinci ve 20. yüzyılın ilk yarısında İngiltere'de ve ABD'de hem etnolojiden hem de evrimden ayrılmasının kaynağı bu anlaşmazlık olarak görülmektedir.
- 1871'de İngiltere ve İrlanda Antropoloji Enstitüsü'nün kurulmasıyla iki dernek birleşmiştir.
- İngiltere'de fiziki antropolojiye olan ilgi çoğu zaman paleontoloji, evrim ve arkeolojiyle bağlantılıdır.

- Thomas Huxley'nin İnsanın Doğadaki Yeriyle İlgili Kanıtlar (1863) adlı kitabı fiziki antropolojideki ilk metin olarak görülmektedir.
- Kitap, insan ve insan olmayan primatların karşılaştırmalı anatomisi hakkındaki mevcut bilgilerin sentezini, fosil kanıtlarının bir özeti ve insan olmayan primatların doğal tarihinin gözden geçirilmesini içermektedir.
- Huxley 1863'ten sonra canlı insan popülasyonları üzerinde çalışmalar yapmıştır.
- Arthur Keith (1866-1955) primatların karşılaştırmalı anatomisine, insan paleontolojisine, primat lokomasyonuna ve insan evrimine ilgi duymuştur. Ancak Darwinci evrime olan bağlılığına rağmen, ne doğal seçime ne de Darwinci mekanizma modeline inanıyordu.

- Fiziki antropoloji Almanya'da tıp fakültelerinde öğretilmiştir ancak aşırı ırkçılık, "ırksal temizlik", 19. yüzyılın sonlarında antisemitizm ve 20. yüzyılın "bilimsel ırkçılığı" tarafından kötü bir şekilde lekelenmiştir.
- Amerikan antropolojisinin kurucusu Franz Boas (1858-1942), göreceli liberalizm döneminde Almanya'da fizik ve coğrafyada eğitimi almıştır ve okul günlerinde antisemitizmi yaşamıştır.
- Graebner'in savunduğu Kulturkreis teorisi onun için kabul edilemez olsa da, evrimciliğe eleştirel olan Alman bilim adamları tarafından eğitilmiş ve ölümüne kadar bir tür difüzyonist olarak kalmıştır. Graebner'in insan yaratıcılığını hafife aldığı iddia etmiştir.
  - Kulturkreis teorisi Alman etnolog Leo Frobenius tarafından 1898 yılında ortaya atılmış, tipik bir kültür unsurunun çevresindeki diğer kültür unsurlarıyla ilişkisi olduğunu ileri sürmektedir.
- Boas, kültürün son derece karmaşık olduğuna ve sosyal teorilerin gerçekliği şemaya indirgeyen teoriler yerine sağlam ve güvenilir bir ampirik temele bağlı olduğuna inanıyordu.
- Hocalarının Darwin karşıtı görüşleri muhtemelen Boas'ın evrim hakkındaki ilk fikirlerini etkilemiştir.
- Fiziki antropolojideki akademik kürsüler 1886'da Münih'te ve 1888'de Berlin'de kurulmuştur.
- I. Dünya Savaşı öncesinde ve sonrasında Almanya dünyadaki en güçlü bilimsel kurum haline gelmiş ve en fazla sayıda fiziksel antropoloğa sahip olmuştur.

